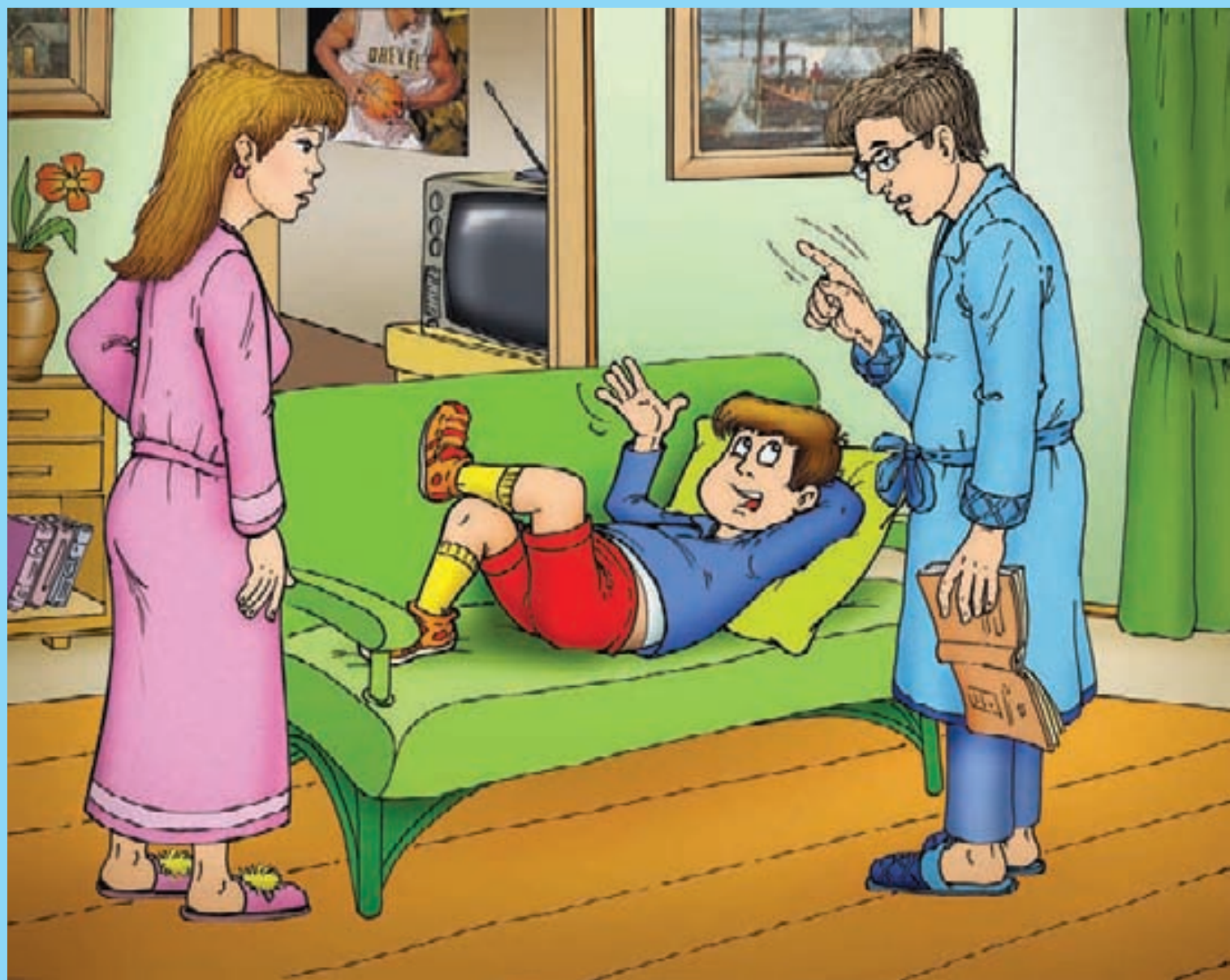

A TELEVÍZIÓ MEGSZELIDÍTÉSE

PÉTER KALANDJAI MONDOMÉDIÁBAN

Ismeritek Pétert? Hogyhogy melyik Pétert? Pétert, az egyetlen kisiút a világon, aki eljutott Mondomédiába. Hogy micsoda Mondomédiába? Hát sosem hallottátok hírét? Nem olvastátok az esetet az újságban? Neeem? Nos, figyeljete csak, elmesélem, hogyan történt.

Péter teljesen átlagos kisiú volt: barna hajú, barna szemű, nem túl magas, nem is túl alacsony, kicsit talán gömbölyű, de semmi esetre sem kövér. Hétköznapi tulajdonságai mellett azonban volt benne valami furcsa. Egy szem barátja sem volt neki. Az iskolában sem, otthon sem, de a háztömb környékén sem, ahol lakott. Egyébbel sem foglalkozott: reggeltől estig a tévét nézte.

Iskolába természetesen eljárogatott, de ott is egyedül ült a padban és végig arról álmodozott, milyen jó lesz majd a képernyő elé kucorodni. Délután, amíg szülei munkában voltak, Péter azt tehetett, amit csak akart, nem szólhatott bele senki. Hiába intették, hogy a tévzés haszontalan időpocsékolás, ő füle botját sem mozdította.

Jegyek dolgában bizony elég rosszul állt a szénája, mert este, a sok tévénézéstől karikás szemmel alig maradt ereje leckét írni. Mondanom sem kell, hogy órák alatt el-el szundított, és ritkán esett meg, hogy igazán odafigyelt.

Így folytak a dolgok, mindaddig, míg egy szép napon szülei úgy döntöttek: a tévé-készüléknek el kell tűnnie Péter szobájából.

– Igazságtalanság! Miért? Nem értem!

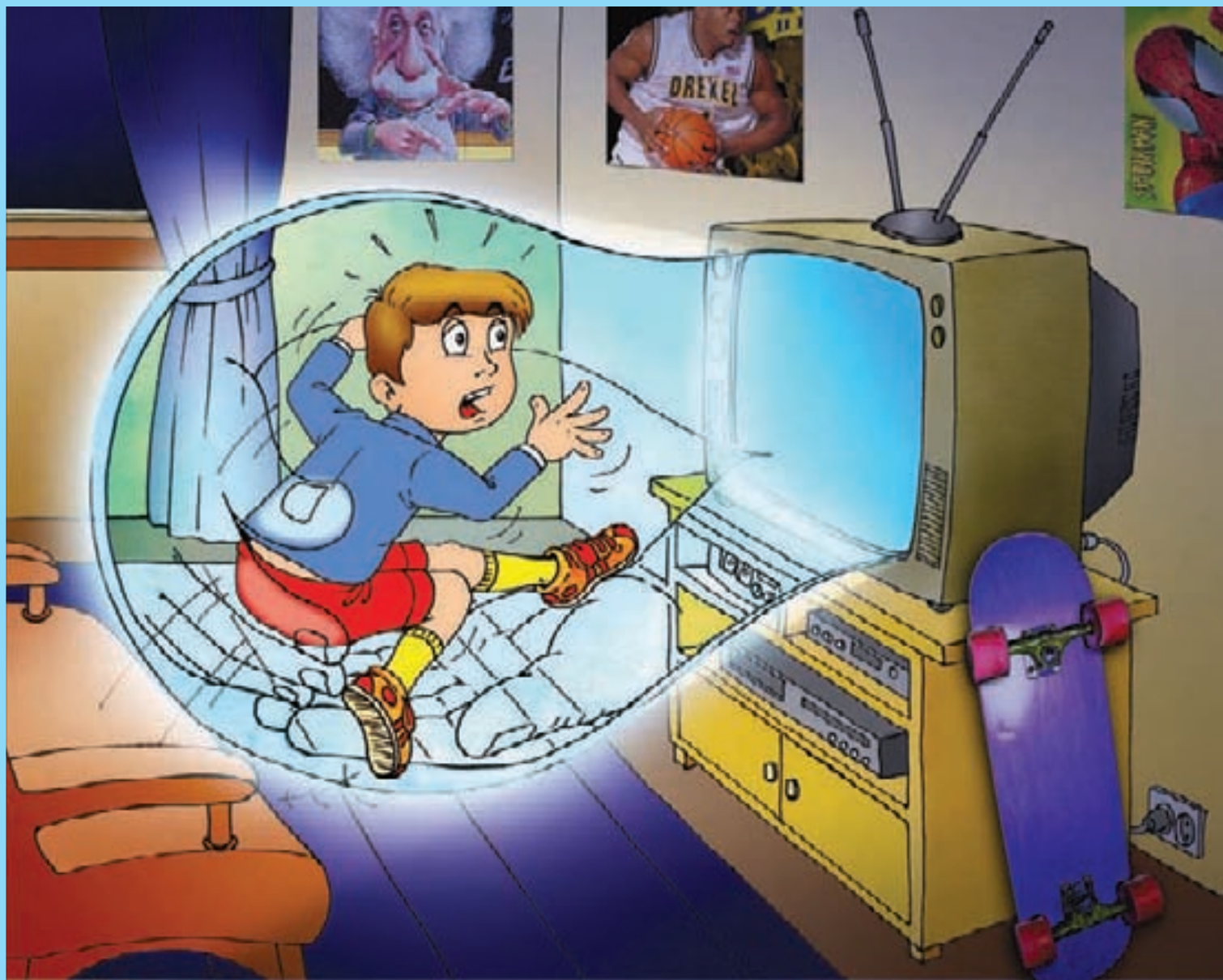
– Azért, kisfiam, mert nem tudod, hol a határ. Mert össze-vissza nézel mindent, ami nem neked való, mondta Péter édesapja, szemüvegét törölgetve.

– És mert csúnya szavakat tanulsz közben, és továbbadod az osztálytársaidnak őket, tette hozzá Péter édesanyja.

– Jó, jó, de ti nem értitek, milyen sokat jelent számomra a tévé?! Hagyjátok itt, nagyon szépen kérem!

– A dolgot már eldöntöttük, Péter. Holnaptól a tévének nincs mit keresnie a te szobádban.

Péter dühösen felszökött a párnáról, amin addig üldögélt, berohant a szobájába, és jól bevágta maga mögött az ajtót. Fölvette a földről a távirányítót és elkeseredett keresgélésbe fogott a csatornák között. Mit is válasszon most, hogy utoljára tölti kedves barátjával az időt? A Bruce Willis filmet, vagy a karatés majmokról szóló rajzfilmet, talán?

Nagy tanácstalanságában Péter tovább nyomogatta a gombokat, mígnem a képek színes örvénnyé olvadtak a képernyőn. A szavak villámgyorsan váltottak egyik nyelvről a másikra. Egyszerre kristálytisztán hallotta:

– Péééteeer! Péééteeer...

Kikukucskált az ajtón, azt hitte, onnan szólítja valaki.

– Péter, ide nézz! Itt vagyok, az orrod előtt!

– Hol? Hol vagy? kiáltott ijedten Péter.

– Itt, itt, barátocskám, pont előtted. Én vagyok az, nem ismersz föl? A te leghűségesebb cimborád. A tele-vííí-zi-óóóó!

– Hát te beszélni is tudsz?

– Hogy ne tudnék! Hiszen tudhatnád, a világ szinte minden nyelvén beszélek, de nem mindenkivel, csak hűséges barátaimmal, akik a nap minden percét velem töltik.

– Akkor miért szólsz most hozzám?

– Azért, mert igen jó szolgám voltál és mert érkezett az ideje, hogy megjutalmazalak, amiért annyi évet töltöttél mellettem, amiért mellettem aludtál, amiért nem kapcsolódtál ki és életet adtál nekem. Hogy te is lásd, mennyire kedvellek, meghívlak, látogass el kicsit hozzám.

A tévé képernyője egyre szélesedett és egyszercsak fölszippantotta Pétert.

Nagyon fura világban találta magát. Nem volt égbolt, legalábbis nem a megszokott földi értelemben, hanem éjszaka volt, villámoktól szabdalt, sötét éjszaka. Színes sugarak futkároztak jobbra-balra. A talajon valami csőféléken apró hengerek sorakoztak, és mindenfelé ezüstszerű utak keresztezték egymást. A fénylő folyosókon időről időre villámgyors szikra cikázott végig.

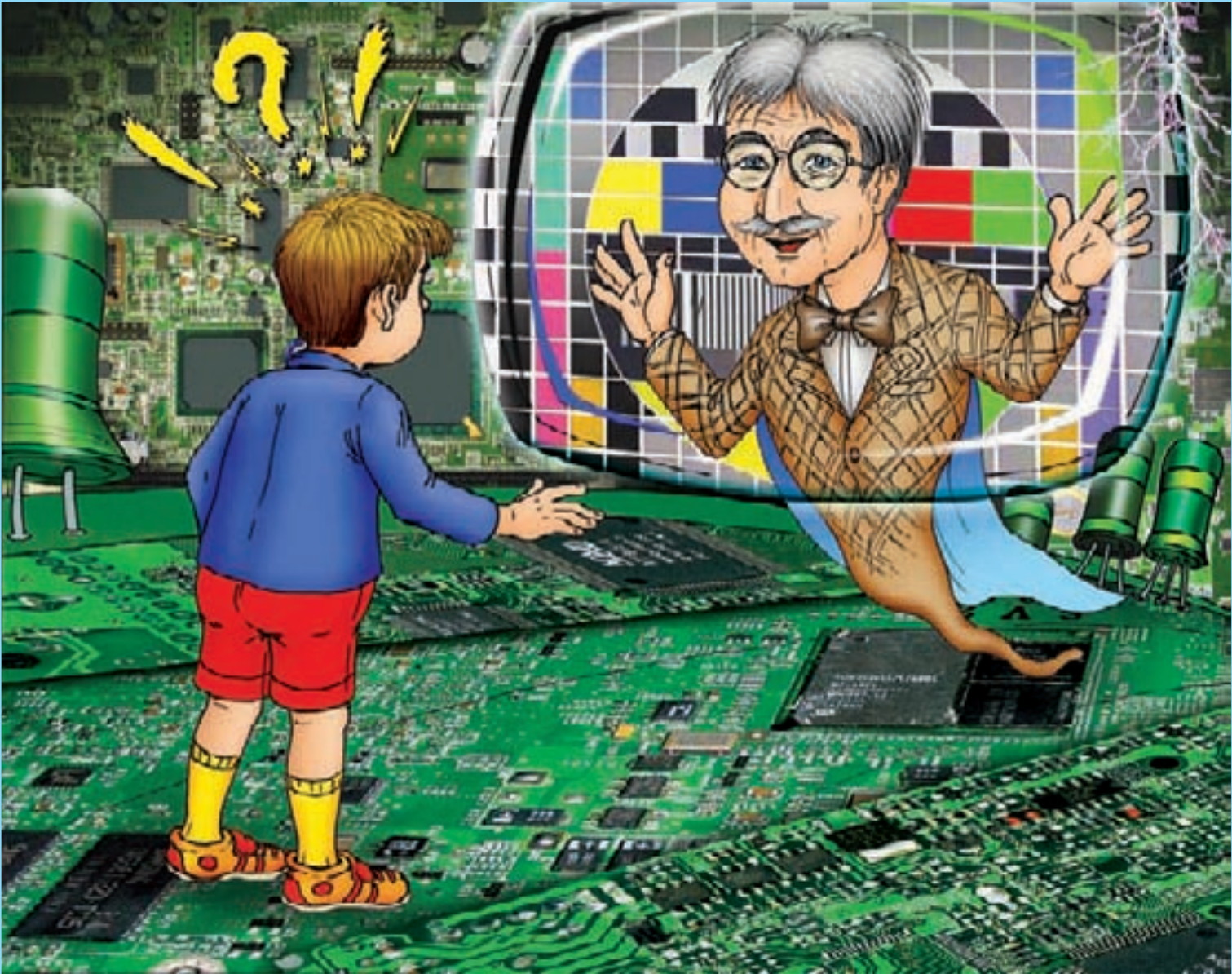
Péternek tátva maradt a szája. Ámulatában, de félelmében is. Miután ijedsége kicsit enyhült, így kiáltott:

– Eressz el! Eressz el! Nem akarok itt ülni!

– Nyugalom, barátocskám, szólt a tévékészülék. Itt biztonságban vagy. Ez a te otthonod. Világéletedben ide vágyódtál.

– Hova vágyódtam? Hol vagyok?

– Mondomédiában, a televízió világában. Ez az én világom, mióta ...

– Philo Farnsworth föltalált, szólt egy új hang egy kristályfal mögül.

– Ki az? Ki van ott?

Apró termetű, furcsa, mégis barátságos kék szellem tűnt elő a kristályfal mögül. Rokonszenves üregúr, magas homlokkal, hátrafésült hajjal. Hosszú, kék palástot viselt, mint a szellemek általában.

– Philo Farnsworth vagyok, a televízió atyja. És nem engedem akármilyen jött-ment tévékészüléknek, hogy a nevem kimondja.

– Űűűűűű! hördült fel a készülék. Menj innen, Philo, hagyd őt békében, ő az enyém.

– Már hogy volna a tied, azt tehet, amit csak akar, pontosabban amit tennie kell.

– Igen? Akkor miért ült órák hosszat a képernyőm előtt? kérdezte mérgesen a televízió.

– Azért, mert senki sem tanította meg, hogyan kell választania, mondta feje búbját vakargatva a szellem. Majd én megtanítom. Azután pedig választ. Áll az alku?

– Áll. Kapsz egy éjszakát, de jottányival sem többet. Utána pedig a fiú teljesen enyém, annyi szent!

– Mit alkudoztok ott ti ketten? kérdezte az ijedtségtől kővé váltan Péter.

– Megegyeztünk, hogy elkalauzollak Mondomédiában, és utunk végén választasz majd, hogy ittmaradsz, vagy inkább hazamész. Induljunk hát! Mikor azok a kis sugarak jönnek, az elsőre gyorsan pattanj föl!

Péter várt egy kicsit, majd mikor az első sugár megjelent, Philo mellé ő is föl pattant rá. Színes csúszdán siklottak végig, majd sűrű erdőbe jutottak. Lövések hangzottak mindenfelől. Péter hasra vetette magát. Philo a fák koronája fölé emelkedett, aztán Péter füléhez hajolt.

– Felállhatsz!

– A Földön vagyunk?

– Jaj, dehogy, egy akciófilm kellős közepében vagyunk, hullnak a szereplők, mint a legyek.

– Félek!

– Mitől félnél? Ez csak egy film. Amit itt láatsz, abból semmi sem valódi.

Péter talpra szökött. Csak úgy röpködtek körülötte a golyók, de egy sem találta el.

A hős birkózás közben átvágta ellensége torkát.

Péter minden ízében reszketett. De az erdőn túl videokamerákat és izgatottan mozgolódó embereket pillantott meg.

– Kik azok?

– Az ott a stáb. Látod, éppen szünetet tartanak.

– A halott, a halott, nem halt meg, kiáltott Péter, ujjával mutogatva.

– Hát persze, hogy nem. Ez itt csak film, nem látod?!

– De én azt hittem, ez a hős, ez a leg, a leg ... Ez meg itt nem is vér, ez itt csak festék!

– Természetesen az, Péter. Azért hoztalak ide, hogy felfogd: film és valóság között nagy a különbség. Hiszed-e?

– Hiszem. Így elég nyilvánvaló. A filmben minden kartonból van. Minden csupa tette-tés.

– Az bizony, tettetés, te pedig nem tudsz aludni, mikor a sok gonosztevőre gondolsz, aki az éjszakában mászkál, ugye?

– Honnan tudod?

– Én nagyon sok mindent tudok. Gyere, menjünk most tovább.

Fölszálltak az ezüst úton száguldó első sugárra, aztán egy szobában találták magukat, ahol egy kopasz alak a kanapén ülő köpcös figurán szórakozott.

– Hahaha, ezt a kopaszt már ismerem. A tréfaival mindig megnevettet!

– Nagyon vicces. Nézd csak, hogy kineveti azt a köpcös pasast. Nézd, hogy bánik vele!

– Te sem vagy az a sovány fajta! Hogy tetszene, ha a barátaid kinevetnének, ha ugyanígy bánnának veled?

– Nekem nincsenek igazi barátaim. Az osztálytársaim pedig kinevetnek, Cugunak csúfolnak...

– És hogy viseled?

– Rosszul, de ne beszéljünk erről. Menjünk innen, már nem tetszik ez a hely.

– Nos, ha nem tetszik, gyere csak velem, van itt valami, ami biztosan tetszeni fog.

Az alagút egyre színesebben sűrített Péter és Philo füle mellett. Igen érdekes helyre jutottak.

Hatalmas bokrok, füvek közé, mintha az őskorban jártak volna és az egyik fa mögül előlépett egy ... brontosaurusz.

– Uááá! Egy hús-vér dinó! Hozzáérhetek?

– Hozzá. Mondomédia lakói számára te láthatatlan vagy.

– Milyen hatalmas! Micsoda pikkelyek!

– Hát igen, ez egy dinókról szóló műsor. Tudtam, hogy tetszeni fog. Több ilyen műsor is van. A Déli Sarkról, a dzsungelben élő állatokról, találmányokról és még sok-minden másról. Olyan műsorok ezek, amelyekből tanulni lehet, de téged ez eddig nem érdekelt.

– Menjünk csak tovább, telik az idő. Van még egy hely, ahova el kell jutnunk!

Falusi házak közé kerültek. Lövéseket halottak. A földön emberi tetemek feküdtek.

– Mi ez, egy újabb film?

– Nem, ez már a valóság. Hírműsorban vagyunk. Vigyázz a golyókra, ezek megsebezhetnek.

– És akkor ezek az emberek tényleg meghalnak?... Rettenetes, hogy tudják így gyilkolni egymást?

– Sajnos ilyen az ember. Viszont mikor ezeket a képeket látod, ne gondold, hogy olyanok, mint az akciófilmekben. Ez maga a nyers valóság, oda kell figyelni rá. A háború nem vicc és nem gyerekeknek való, mégis nagyon sok kisgyerek szenved miatta.

– Szörnyű! Menjünk innen!

– Nem megyünk sehova. Most mindenhol régi műsorokat ismételnék, unalmas.

Philo szigorú hangon így szólt:

– Péter, döntened kell: itt maradsz, Mondomédiában, vagy hazamész?

– Maradj, maradj, mondta a tévékészülék. Elválaszthatatlanok leszünk, Rambóval, Vin Diesellel játszunk, szellemekre vadászunk és rengeteget derülünk a kopasszal!

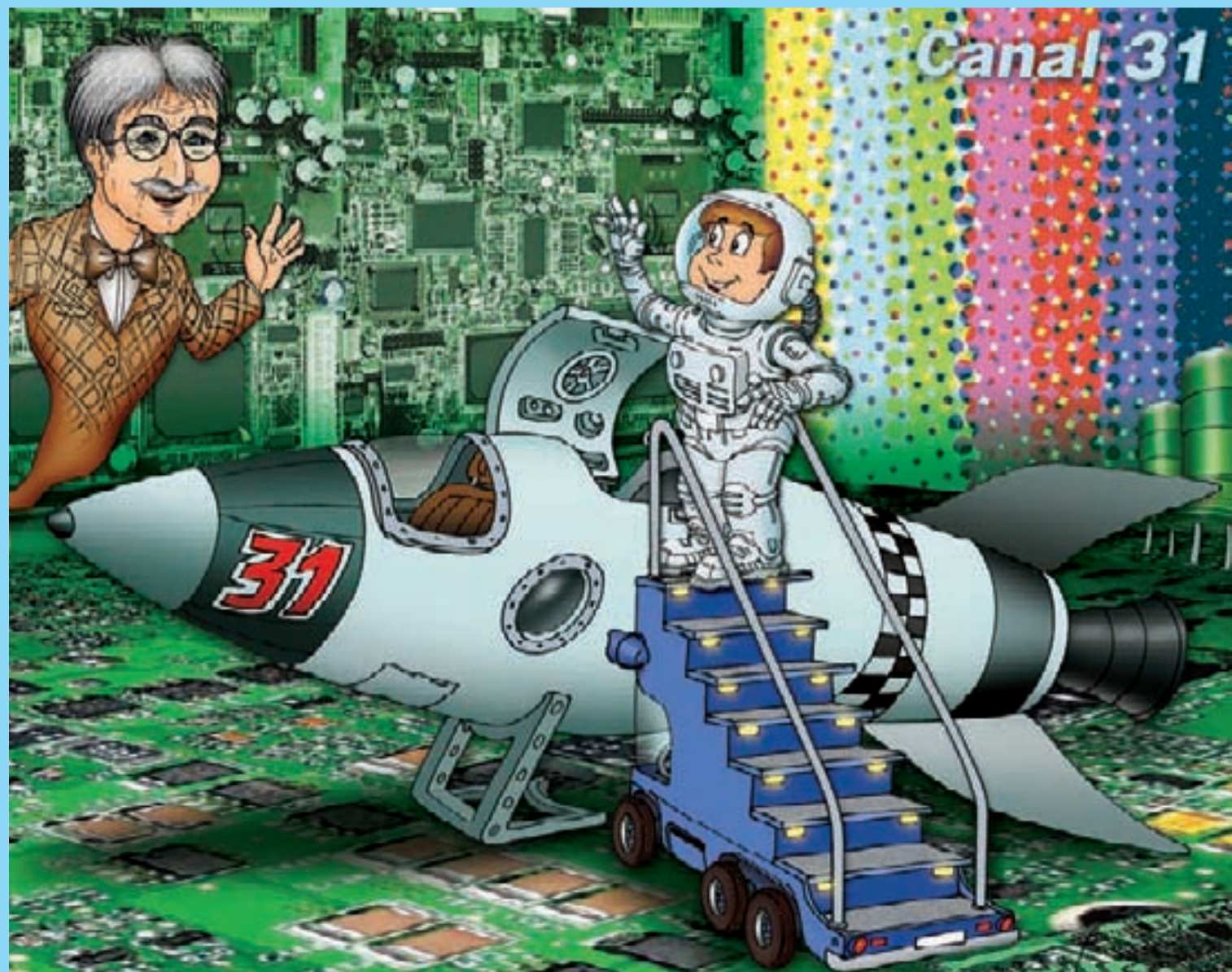
– De a szüleid nem látod többé! – mondta gondterhelten Philo.

– Viszont zebrákkal rohangálhatsz, és dinókon lovagolhatsz.

– De számukra láthatatlan leszel.

– Robbanásokat látsz majd, meg rengeteg focimeccset, verekedő szurkolókkal.

– De többet soha nem fogsz egy igazi focilabdát odébbpöccinteni.

És többé soha semmit nem változtathatsz meg. Olyan leszel, mint én vagyok, egy műsorok és filmek között kísértő szellem. Egy idő után halálra unod magad. Péter, az élet máshol folyik, ott, ahol azt teszel, amit csak akarsz, ahol minden nap másként alakul, és hidd el, az az igazi szórakozás. A századik évemen is túl járok, láttam már ezt-azt életemben.

– Uff, hazamegyek. De Philo, nem tudok a tévézésről teljesen lemondani.

– Nem is várja el tőled senki, Péter. Mindössze azt kell megtanulnod, hogy olyan dolgokat válassz, amelyek javadat szolgálják. A televíziót meg kell szelidíteni. A távirányító a szelidítő korbáca, egyéb nem is kell hozzá, csak egy kis türelem.

– Megpróbálok. Ígérem, Philo. Most azonban hogy jutok ki innen?

– Siess, a 31. csatornán van egy rakéta, az a Földre indul. Viszlát, Péter!

– Viszlát, Philo! Hiányozni fogsz!

Péternek jóformán elhelyezkedni sem jutott ideje, a rakéta már el is indult a Föld felé. Ahogy ott ült, szeme szinte leragadt a fáradságtól. Annyi minden történt vele, annyi új dolgot tanult.

A szobájában ébredt föl. Ruhástól aludt el. A tévében a reggeli híreket olvasták. Péter fölkapta a távirányítót és épp azon volt, hogy kedvenc sorozatát megkeresse a rajzfilm csatornán. Hirtelen eszébe jutottak Philo szavai. Hosszasan farkasszemet nézett a képernyővel, majd így szólt a készülékhez:

– Mától fogva én vagyok a szelidítő. Most pedig azt mondom: ideje pihenned egy kicsit. Nekem dolgom van. Iskolába kell mennem, és az sem kizárt, hogy ma délután az osztálytársaimmal focizom. Igen, ez egészen jó ötletnek tűnik.

Útmutató

„A televízió megszelídítése” kiadvány és tanítói segítségével a kicsik megtanulhatják, hogyan viszonyuljanak a televízióhoz úgy, hogy a tévézés, ez az annyira kedvelt tevékenység ne legyen fejlődésükre káros hatással.

A romániai Országos Audiovizuális Tanács által készített tanulmányok egyike szerint a gyerekek 79 százaléka naponta tévézik, a 9-14 évesek közül pedig mintegy 22 % látott már pornó, erotikus vagy rémfilmet.

Javasoljuk, hogy minden osztályban készüljön felmérés. Egy héten át minden diák jegyezze le, mennyi időt tölt képernyő előtt, illetve hogy milyen műsorokat néz. Az összegyűlt adatokat az osztály beszélje meg.

Ezzel párhuzamosan a televízióval kapcsolatosan kialakult rossz szokások javítása céljából ajánlatos az alább felsorolt témákat megbeszélni.

NE ÉLJ A TELEVÍZIÓ VILÁGÁBAN!

A romániai gyerek átlagosan napi három órát tévézik – ez szinte annyi, amennyi időt az iskolában tölt.

FELADATOK a diákok számára:

- Hetente hány órát tévézik az osztály összesen?
- Mi mással foglalkozhatna ebben az időben?
- Közös projektek, egy osztályon belül, például: Ma nem nézünk tévét; Görkorizunk a parkban; Könyvet olvasunk, majd az osztályban beszámolunk róla.

REAGÁLJ A KÖRNYEZETEDBEN MEGJELENŐ ERŐSZAKRA!

A televízióból ömlő erőszak hatása alatt a kicsik érzéketlenné válhatnak a környezetükben megjelenő valódi erőszakkal szemben.

FELADATOK a diákok számára:

- Meséljenek el egy, a rokonoktól hallott, erőszakkal kapcsolatos esetet.
- Hívjanak meg egy helyi televíziós szakembert, hogy a televíziós műsorokban fellelhető erőszakról tartson előadást.

AZ ERŐSZAK KÖVETKEZMÉNYEKKEL JÁR

A rajzfilmek rokonszenves szereplői agyba-főbe püfölik vagy akár föl is robbantják egymást, anélkül, hogy komoly bajuk esne.

Szülőkkel tartott megbeszélés TÉMÁI:

- A gyerekek szabadideje és annak kezelése.

- A gyerekekkel a különböző televíziós műsorokban megjelenő erőszakkal kapcsolatosan folytatott kommunikáció fontossága annak megértésében, hogy amit filmekben vagy rajzfilmekben látunk, az a valóságban nem történik meg. A fizikai vagy verbális erőszak akár életre szóló, súlyos traumákat is okozhat.

FELADATOK a diákok számára:

- Rajzoljanak le egy a tévében látott erőszakos vagy félelmetes jelenetet és magyarázzák el, hogyan hatott rájuk.
- Meghívhatnak egy rendőrt, hogy elmesélje, mi történik, ha a valóságban egy gyerek erőszak áldozata lesz.

A GYENGÉT MEGALÁZNI NEM DICSŐSÉG

Az iskolában naponta tanúi lehetünk annak, hogy a diákok a képernyő hőseit utánozva káromkodnak, csúfolkodnak, rosszindulatúan tréfálkoznak vagy ironizálnak.

FELADATOK a diákok számára:

- Fél oldalban írják le, milyen érzés volt, mikor egy közelálló személy kicsúfolta vagy kinevette őket.

A TELEVÍZIÓ ÁBRÁNDVILÁGOT KÍNÁL

Lassanként a televízió határozza meg, mi a divat, és mi nem. Az ott bemutatott mintáktól eltérő dolgok furcsának tűnnek. A gyerekeknek meg kell érteniük, hogy nincs abban semmi különös, ha valakinek más az ízlése.

FELADATOK a diákok számára:

- Egy cédulára írják fel, mi a hobbijuk. A cédulákat keverjék össze, majd minden diák húzzon egyet és az osztály előtt próbáljon a kihúzott hobbi érdekében érvelni.
- Beszéljenek arról, hogy nem szégyen könyvet olvasni.

TANULJ MEG VÁLOGATNI!

A televízió elrabolhatja a gyerek idejét, illetve bábuként mozgathatja, anélkül, hogy erre a gyerek fölfigyelne. Sőt, egészségtelen élelmiszerek, italok vásárlására, tévézés közben történő fogyasztására buzdíthatja.

FELADATOK a diákok számára:

- Tetszés szerint minden diák válasszon egy állatokról, növényekről, találmányokról, színházról, irodalomról szóló műsort és ossza meg osztálytársaival az abból tanultakat.
- A diákok egy héten át jegyezzék le a legérdekesebb megtekintett ismeretterjesztő műsorokat.

A gyerek korának nem megfelelő műsorok megtekintésének következményeivel foglalkozó nevelő-oktató segédanyag.

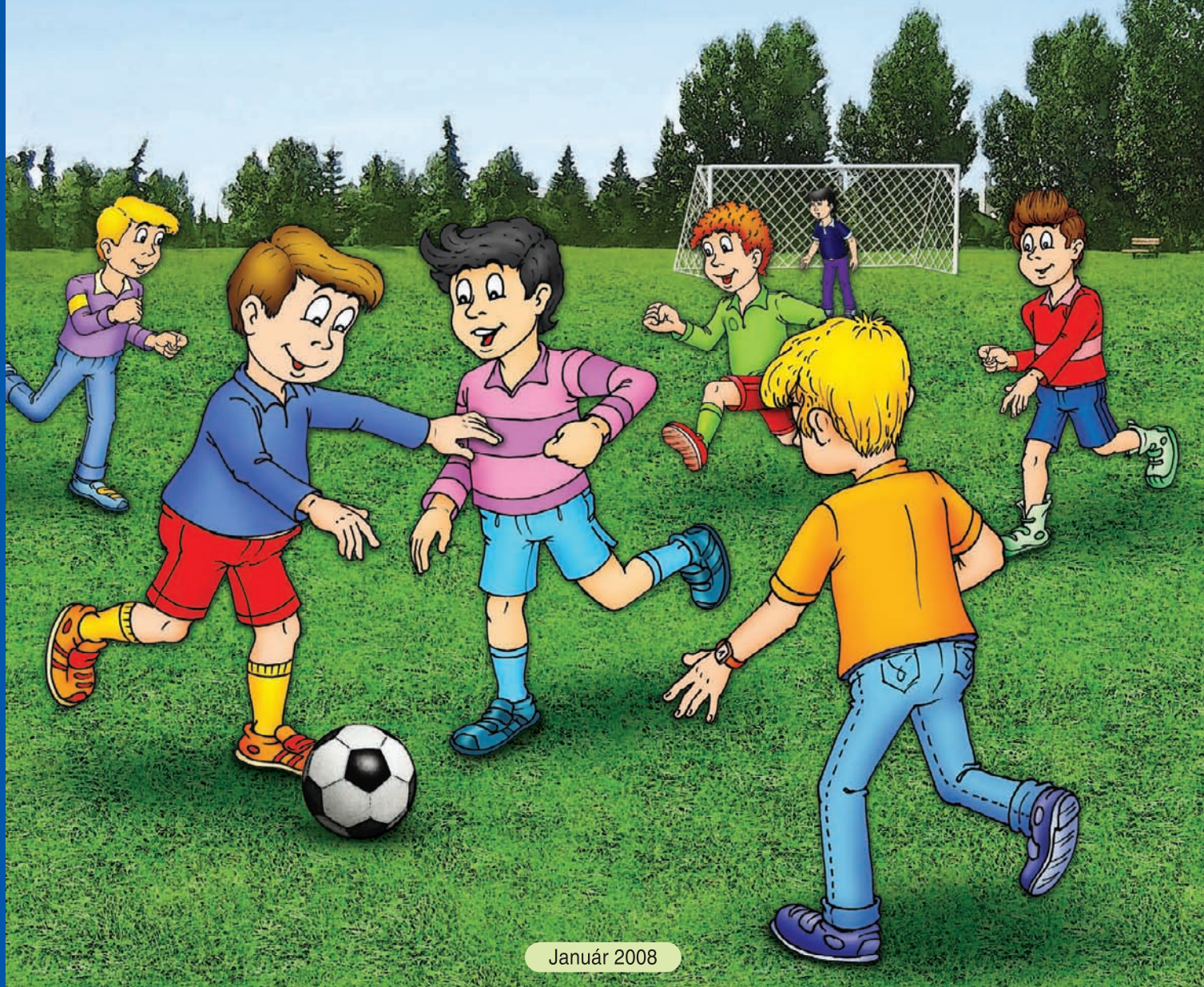
A nyomtatvány az elemi iskolában tanító oktatók munkáját hivatott megkönnyíteni,
osztálytevékenység illetve a szülőknek nyújtott tanácsadás esetén.

Az Országos Audiovizuális Tanács (www.cna.ro) által az **“Audiovizuális szakértelem és profizmus”**

Phare programból támogatott projekt (RO 2004/016-772.03.15.01) keretében készített anyag.

E nyomtatvány tartalmában nem feltétlenül képviseli az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Megjegyzéseiket a következő **Phare** címre küldjék: cfcu.phare@mfinante.ro

Január 2008